

ΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ»
ΕΣΔΝΕ

Τόμος 32, Τεύχος 3
Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1993

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΩΝ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η Οδύσσεια της Νοσηλευτικής και η αναζήτηση της Ιθάκης
2. Νοσηλευτική φροντίδα ηλικιωμένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα
3. Η συμβολή της οικογένειας στην ψυχική υγεία του παιδιού
4. Διεθνές πρόγραμμα μελέτης νομοθετικής ρύθμισης της νοσηλευτικής
5. Ποιότητα, κόστος και νοσηλευτική (συνέχεια)
6. Πανελλήνια Συνδιάσκεψη για την κατάρτιση νοσηλευτών στην Ογκολογική Νοσηλευτική
7. Νοσηλευτική και HIV/AIDS. Επικέντρωση στην κοινότητα/φροντίδα στο σπίτι
8. Μετά το Συνέδριο

CONTENTS

1. The Odyssey of Nursing and the search for Ithaka
2. Nursing care of the elderly in the European Community
3. Contribution of the family to the child's mental health
4. International Regulation of Nursing. International Council of Nurses (I.C.N.)
5. Quality, costs and nursing translation (continued)
6. Greek National Conference on the Oncological Training of Nurses
7. Nursing and HIV/AIDS. Focus on community/care at home
8. After the Conference

NOSSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 32, No 3
July – September 1993

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών
Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου - Δημοπούλου
Ε. Γουλιά
Α. Καλοκαιρινού
Μ. Μαλγαρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Α. Ραγιά
Ε. Χαραλαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Επίτ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο
2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Φωτοστοιχειοδεσμία - Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο - Εκτύπωση

Κ. & Γ. ΖΕΡΜΠΙΝΗ Ο.Ε.
Κεντρικό : Χαριλάου Τρικούπη 73, Αθήνα, Τηλ. 36 14 741
Εργοστάσιο : Σουλίου 10, 'Αγ. Δημήτριος, Τηλ. 99 42 382
Βιβλιοπωλείο : Μικράς Ασίας 76, Γουδί, Τηλέφ. 77 98 654

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές ...	2500 δρχ.
Οργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες ..	4500 δρχ.
Εξωτερικού	40 \$
Τιμή τεύχους	750 δρχ.
Τιμή τευχών 1990, 1991	600 δρχ.
» » 1985 - 1989	500 δρχ.
Παλαιότερα τεύχη	400 δρχ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η Οδύσσεια της Νοσηλευτικής και η αναζήτηση της Ιθάκης	125
Στ. Παπαμικρούλη	
2. Νοσηλευτική φροντίδα ηλικιωμένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα	134
Β.Α. Λανάρα	
3. Η συμβολή της οικογένειας στην ψυχική υγεία του παιδιού	139
Α. Ραγιά	
4. Διεθνές πρόγραμμα μελέτης νομοθετικής ρύθμισης της νοσηλευτικής	149
Αθηνά Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπούλου	
5. Ποιότητα, κόστος και νοσηλευτική (συνέχεια) ...	154
Μετάφραση: Γ. Πιερράκος, Α. Χατζηνικολάου	
6. Πανελλήνια Συνδιάσκεψη για την κατάρτιση νοσηλευτών στην Ογκολογική Νοσηλευτική	159
Χρ. Πλατή	
7. Νοσηλευτική και HIV/AIDS. Επικέντρωση στην κοινότητα/φροντίδα στο σπίτι	162
Μετάφραση: Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου	
8. Μετά το Συνέδριο	167
Στέλλα Μεγάλου Κοπριτέλλη	

CONTENTS

1. <i>The Odyssey of Nursing and the search for Ithaka</i>	125
St. Papamikrouli	
2. Nursing care of the elderly in the European Community	134
V.A. Lanara	
3. Contribution of the family to the child's mental health	139
A. Raya	
4. International Regulation of Nursing. International Council of Nurses (I.C.N.)	149
Athina Kalokerinou-Anagnostopoulou	
5. Quality, costs and nursing tranilation (continued)	154
G. Pierakis, A. Chatzinikolaou	
6. Greek National Conference on the Oncological Training of Nurses	159
Ch. Plati	
7. Nursing and HIV/AIDS. Focus on community/care at home	162
E. Agiotou-Dimopoulou	
8. After the Conference	167
S. Megalou Kopriteli	

Νοσηλευτική και HIV/AIDS Επικέντρωση στην κοινότητα / φροντίδα στο σπίτι

Μετάφραση από
κ. Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου

Προγράμματα κοινοτικά και Νοσηλεία στο σπίτι των ασθενών με AIDS

Η φροντίδα των ατόμων με AIDS (PWA: Persons With AIDS), στην κοινότητα και στο σπίτι, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο σαν ένας ρεαλιστικός τρόπος για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών τους αλλά και σαν λύση στο πρόβλημα των συνωπισμένων νοσοκομείων.

Η προσέγγιση αυτή, σε πολλές περιπτώσεις, δεν προέκυψε σαν αποτέλεσμα Εθνικής στρατηγικής αλλά σαν αποτέλεσμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας με σκοπό την ιατρική και κοινωνική υποστήριξη των μολυσμένων και προσβεβλημένων από AIDS ατόμων.

Το πρόγραμμα της φροντίδας των ατόμων με AIDS στο σπίτι, με προγραμματισμένες επισκέψεις, προσφέρει υπηρεσίες υγείας στα άτομα αυτά, μέσα στο σπιτικό περιβάλλον τους. Αυτές οι επισκέψεις στο σπίτι μπορεί να είναι οι μόνες προσφερόμενες υπηρεσίες ή να αποτελούν μέρος ενός γενικότερου προγράμματος που υπηρετεί τον ασθενή και την οικογένειά του στο σπίτι, στο νοσοκομείο και στην κοινότητα.

Παρακάτω παρουσιάζεται μια ανασκόπηση μερικών πρωτοποριακών προσεγγίσεων, όπου η Νοσηλευτική αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο και θα μπορούσε να αποτελέσει, με ανάλογες κατά χώρα τροποποιήσεις, ένα μοντέλο για τα Εθνικά συστήματα υγείας και τους Εθνικούς συνδέσμους Νοσηλευτριών-τών.

Η συνέχιση της φροντίδας των PWA's από το νοσοκομείο στην κοινότητα ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων χωρών και ιδρυμάτων. Ένας πολυδύναμος μηχανισμός αντιμετώπισης της κάθε περιπτώσεως, μια εκτεταμένη υπηρεσία φροντίδας εξωτερικών ασθενών και ένας ικανός αριθμός αφοσιωμένου στο έργο του προσωπικού, βοηθούν στην εξασφάλιση της συνέχισης της φροντίδας.

Όταν οι κυβερνήσεις αρνούνται ή δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε όλες τις ανάγκες του πληθυσμού τότε τοπικοί, εθελοντικοί, υποστηρικτικοί παράγοντες μπορεί να δραστηριοποιηθούν.

Για πολλά προγράμματα φροντίδας στο σπίτι, το AIDS εκλαμβάνεται σαν ιατρικό - κοινωνικό - ψυχολογικό και οικονομικό πρόβλημα, ενώ άλλοι το θεωρούν σαν ένα ανθρώπινο και πνευματικό πρόβλημα.

Σε 6 HIV/AIDS προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν στην Ουγκάντα και Ζάμπια, το σύνθημα που έδωσε ο ΠΟΥ ήταν η παροχή ανθρώπινης και κατά περίπτωση φροντίδας στους PWA's και τις οικογένειές τους.

Τέσσερα από αυτά τα προγράμματα είναι νοσοκομειακά και 2 κοινοτικά, όλα δε συνδέονται με διάφορες υπηρεσίες που ασχολούνται με τα δύματα του AIDS. Εκτός από την παροχή σωματικής, ψυχολογικής, κοινωνικής φροντίδας και σε μερικές περιπτώσεις και πνευματικής βοήθειας, τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν συμβουλευτική και εκπαίδευση.

Παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα στο σπίτι

τι του Στρατού Σωτηρίας του Νοσοκομείου Chikankata της Μοζαμβίκης στην Ζάμπια. Πολυδύναμο προσωπικό του οργανισμού που αποτελείται από διάφορα επαγγέλματα υγείας, επισκέπτεται τακτικά τους αρρώστους με AIDS και τις οικογένειές τους, αξιολογεί τις ανάγκες τους και τις ικανοποιεί. Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι:

- Νοσοκομειακή φροντίδα σ' όλους τους μολυσμένους με HIV ασθενείς: Διάγνωση, συμβουλευτική από το Νοσοκομείο ή συνέχιση φροντίδας μετά την έξοδο από το Νοσοκομείο.
- Φροντίδα στο σπίτι και πρόληψη
- Συμβουλευτική στην κοινότητα
- Νοσοκομειακή φροντίδα για τους σοβαρά ασθενείς
- Εκπαίδευση του προσωπικού που εργάζεται στα προγράμματα αυτά.

Διοργάνωση Επιμορφωτικών Σεμιναρίων για το AIDS

Πρωτοπόρος στο συμβουλευτικό πρόγραμμα των φορέων και των ασθενών με AIDS στην Αφρική είναι ο οργανισμός TASO (The AIDS Support Organization) στην Ουγκάντα, ο οποίος ιδρύθηκε το 1987 από μια μικρή ομάδα εδελοντών. Σκοπός των συμβουλευτικών υπηρεσιών είναι η παροχή βασικών πληροφοριών και συμβουλών στους ανθρώπους που ανησυχούν για το AIDS, ενώ σ' όσους έχουν μολυνθεί, πώς να αποκτήσουν μια θετική στάση για τη ζωή, και στις οικογένειες, πώς να φροντίζουν τους αρρώστους τους και πώς να προλαμβάνουν τη διασπορά του AIDS.

Οι υπηρεσίες του TASO περιλαμβάνουν:

- Προληπτική συμβουλευτική και επιστημονική ενημέρωση
- Αγωγή υγείας για θετική στάση στη ζωή
- Ιατρική βοήθεια και θεραπεία
- Υλική βοήθεια (τροφή κ.λπ.)
- Συντρόφηση
- Γεύματα
- Δυνατότης εκφράσεως των εμπειριών τους
- Αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος (ραπτική, υφαντική κ.λπ.)

Διάφορες χριστιανικές ομάδες, επίσης, διαθέτουν κοινοτικά προγράμματα για τους PWA. Μια απ' αυτές είναι η Kabondos στην Ουγκάντα, της οποίας τα μέλη οργανώνουν επισκέψεις στους αρρώστους με AIDS και τους βοηθούν με διάφορους τρόπους. Τα μέλη των ομάδων αυτών δρουν σαν ο πρώτος κρίκος στην αλυσίδα φροντίδας. Τα μέλη ενημερώνουν

τα Νοσοκομεία για τους ασθενείς, τους οποίους παρακολουθούν και μετέχουν στη φροντίδα τους στο σπίτι, συνεισφέρουν δε στην πρόληψη της νόσου με την ενδάρρυνση της Χριστιανικής ηθικής.

Στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ, ο Αγροτικός Νοσηλευτικός Οίκος, άρχισε ένα κοινοτικό πρόγραμμα, λίγο διαφορετικό από τα προαναφερόμενα, για να ικανοποιήσει τις ειδικές ανάγκες των PWA. Στο πρόγραμμα αυτό, κατ' αρχήν, εκτιμώνται οι βασικές ανάγκες του ατόμου με το πρόβλημα: όπως κατάσταση της υγείας του, οι συνθήκες διαμονής, τροφής και η διανοητική του κατάσταση. Και κατόπιν τα άτομα αυτά μετέχουν σε πρόγραμμα που περιλαμβάνει ασκήσεις, γυμναστική, μουσική, μαγειρική κ.λπ. Ενώ το καθημερινό αυτό πρόγραμμα θεωρείται επιτυχές, εντούτοις δεν είναι αρκετό για να ικανοποιήσει τις ανάγκες όλων των PWA's, γι' αυτό υπάρχει προοπτική να επεκταθεί και ακόμη να περιλάβει και νοσηλευτική φροντίδα.

Είναι πολύ σημαντικό, καθώς αυξάνουν τα κοινοτικά και τα προγράμματα στο σπίτι, να υπάρχει δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων ώστε ο καθένας να διδάσκεται από τις εμπειρίες του άλλου και να υιοθετεί εκείνα τα στοιχεία που αρμόζουν στην κάθε κοινότητα χωριστά, εφόσον προσφέρονται οι δυνατότητες από τη δομή του εθνικού συστήματος υγείας.

Η περιγραφή και ανάλυση των τύπων νοσηλείας στο σπίτι, του παγκόσμιου προγράμματος για το AIDS στην Αφρική εκτός των άλλων, υπηρετεί και αυτό το σκοπό.

Οι Νοσηλευτές διαδραματίζουν ένα σπουδαίο ρόλο στα υπάρχοντα προγράμματα και μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία νέων, με τη προβολή των προγραμμάτων αυτών στην κοινότητα, τη συμμετοχή τους στην εθνική πολιτική της υγείας, την αξιολόγηση των προγραμμάτων και την ενίσχυση της ίδιας της οικογένειας να συμμετέχει στα προγράμματα αυτά.

Φροντίδα στο σπίτι των ασθενών με AIDS

Λόγω του φόβου και του στίγματος που προσδίδεται στα δύματα του AIDS, μερικές φορές οι οικογένειές τους αρνούνται να τα περιδάγουν. Γι' αυτό, τα μέλη της ομάδας υγείας πρέπει να βοηθήσουν τα μέλη της οικογένειας των θυμάτων να ξεπεράσουν τους φόβους τους ώστε να βοηθήσουν τον άρρωστο με AIDS.

Στην Αυστραλία υπάρχει ειδικό πρόγραμμα

εκπαίδευσης για το AIDS το οποίο παρέχει εκτός των άλλων και ειδικό έντυπο με τίτλο «Φροντίδα ανθρώπων με AIDS στο σπίτι». Το έντυπο αυτό δίδει συμβουλές σχετικά με την πρόληψη της διασποράς του HIV, όπως η καθαριότητα των ειδών εστίασεως και ιματισμού, ο τρόπος χειρισμού των εκκρίσεων του προσβληθέντος από τον HIV, ο τρόπος χρήσης γαντιών, πλυσίματος χεριών, τοποθέτησης σκοραμίδας κ.ά., καθώς και διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται όταν κάποιος που μολύνθηκε από τον HIV πεθάνει.

Το έντυπο διανέμεται δωρεάν από: AIDS Branch, Commonwealth Department of Community Services and Health, GPO Box 9848, Canberra, ACT 2601, Australia.

Ευθύνες Εθνικών Συνδέσμων Νοσηλευτών

Όλοι οι Εθνικοί Σύνδεσμοι Νοσηλευτών οφείλουν να έχουν ενεργό συμμετοχή στο σχεδιασμό εθνικών ή τοπικών προγραμμάτων εναντίον του AIDS λέει η Margretta Styles μέλος του Δ.Σ. του ICN.

Στη μάχη αυτή, λέει η Ka Styles, οι Εθνικοί σύνδεσμοι πρέπει:

- Να αναγνωρίζουν ότι το πρόβλημα του AIDS έχει υψηλή προτεραιότητα.
- Να γνωρίζουν το θέμα από την κλινική και ηθική άποψή του και να γνωρίζουν την Εθνική Πολιτική που ακολουθείται για την αντιμετώπισή του.
- Να έχουν θέση πάνω σ' αυτές τις απόψεις, και την Πολιτική.
- Να χρησιμοποιούν κάθε μέσο ώστε οι θέσεις τους να συμπεριλαμβάνονται στα σχέδια των κυβερνήσεων - οργανισμών.
- Να έχουν προετοιμάσει συγκεκριμένους νοσηλευτές για συνεργασία με παράγοντες της Πολιτείας.
- Να εκπαιδεύουν, μέσω προγραμμάτων, το Νοσηλευτικό προσωπικό, με στόχο την ποιοτική φροντίδα του αρρώστου και την αυτοπροστασία του.
- Να προάγουν τη σχετική με τη νόσο έρευνα.
- Να διατηρούν επικοινωνία με τοπικές μονάδες και να τις εφοδιάζουν με εκπαιδευτικό υλικό.

Οι νοσηλευτές δείχνουν άγνοια σχετικά με το AIDS

Μια εκτεταμένη έρευνα στη Μ. Βρετανία αποκάλυψε ότι το 37% των Νοσηλευτών που εργά-

ζονται σε Νοσοκομεία, πιστεύουν ότι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν τη φροντίδα σε ασθενείς με AIDS. Στην έρευνα μετείχαν 700 Νοσηλευτές, οι οποίοι, εν πολλοίς, είχαν άγνοια για τον τρόπο μετάδοσης της νόσου. Τα ευρήματα της έρευνας συνοπτικά είναι τα εξής:

- Το 13% πίστευε ότι υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης της νόσου από τα μαγειρικά σκεύη και από τις πισίνες.
- Το 14% δεν θα μοιράζονταν την τουαλέτα με άτομο θετικό στον HIV.
- Το 33% νόμιζε, ότι το υγειονομικό προσωπικό που φροντίζει αρρώστους με AIDS διατρέχει κίνδυνο μόλυνσεως.
- Το 23%, ότι οι φορείς πρέπει να νοσηλεύονται σε απομόνωση.
- Το 27%, ότι όλοι οι άρρωστοι, με την εισοδό τους στο Νοσοκομείο, πρέπει να ελέγχονται για HIV.
- Το 57%, ότι τα αποτελέσματα του ελέγχου πρέπει να γνωστοποιούνται σε όσους φροντίζουν τον ασθενή και
- Το 32% ανησυχούσε μη τυχόν μολυνθεί κατά την αιμοδοσία.

Στη Μ. Βρετανία, συχνά οι νοσηλευτές αρνούνται να παρακολουθήσουν τα ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με το AIDS, διότι θεωρούν ότι δεν αφορούν τον χώρο που εργάζονται. Η Jane Andreus από το RCN σχολίασε, ότι η εκπαίδευση στο AIDS αφορά όλο το Νοσηλευτικό προσωπικό οπουδήποτε κι αν αυτό εργάζεται.

Υποχρεωτική εξέταση για AIDS υποστηρίζεται από ιατρούς και νοσηλευτές στις ΗΠΑ

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά ευρήματα μελέτης που διεξήχθη για λογαριασμό του οργανισμού υγείας και έρευνας (AHCPR: Agency for Health Care Policy and Research), η πλειονότητα των Νοσηλευτών και Ιατρών (το 63% και 57% αντιστοίχως) υποστηρίζει την υποχρεωτική εξέταση, όσων εργάζονται σε υπηρεσίες υγείας, για HIV. Ακόμη τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα 3/4 των Ιατρών και Νοσηλευτών πιστεύουν, ότι το Test για AIDS πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται σε όλες τις επίτοκες και σε όλους τους χειρουργικούς ασθενείς. Επί πλέον, 6 στους 10 ιατρούς και νοσηλευτές πιστεύουν, ότι η εξέταση πρέπει να γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση των ασθενών και το 75%

πιστεύει, ότι οι ιατροί πρέπει να αναφέρουν τα ονόματα των προσβεβλημένων με τον HIV στις αρμόδιες τοπικές υπηρεσίες.

Αν και η πλειοψηφία του Ιατρικού και Νοσηλευτικού προσωπικού αναγνωρίζει την επαγγελματική και ηθική υποχρέωση να φροντίζει τους ασθενείς με AIDS, εν τούτοις οι ιατροί είναι αντίθετοι, στο να τους επιβληθεί αυτό δια νόμου και ομολογούν, ότι δεν έχουν «ιδιαιτέρη επιθυμία» να νοσηλεύουν πάσχοντες από AIDS. Ένα μεγάλο ποσοστό θα προτιμούσε, αν είχε δικαίωμα επιλογής, να φροντίζει τους ομοφυλόφιλους παρά τους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών. Οι ερευνητές επίσης αναφέρουν, ότι ένας πολύ μικρός αριθμός ιατρών και νοσηλευτών εγκαταλείπει το επάγγελμα για τον φόβο του AIDS, παρά την πεποίθηση που επικρατεί, ότι η προσέλευση νέων ατόμων στα επαγγέλματα υγείας έχει επηρεασθεί αρνητικά λόγω του φόβου του AIDS. Οι λόγοι για τους οποίους οι νοσηλευτές εγκαταλείπουν το επάγγελμα είναι η κοινωνική υποτίμηση του επαγγέλματος (το Status), ο χαμηλός μισθός, ή έλλειψη αυτονομίας και η αλλαγή χώρου εργασίας.

Τα δικαιώματα του νοσηλευτή

Οι ασθενείς δεν έχουν περισσότερα δικαιώματα από ό,τι οι Νοσηλευτές, υπογράμμισε η Elsa Deacon* τον Μάρτιο του 1991 στο Συνέδριο για το AIDS στη Μελβούρνη. Η εισήγησή της αναφερόταν στη νομική και επαγγελματική ευθύνη του νοσηλευτή, σε σχέση με την ατομική ευθύνη που έχει κάθε ένας για τις πράξεις του.

Η Ka Deacon υποστηρίζει, ότι ο Νοσηλευτής όπως και όλο το Υγειονομικό προσωπικό, είναι νομικά υπεύθυνος για τις πράξεις του, και η ευθύνη αυτή παραμένει και όταν το άτομο ενεργεί μέσα στα πλαίσια μιας υπηρεσίας, ενός οργανισμού κ.λπ. Όσοι ασκούν επαγγέλματα υγείας πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα εκείνα, για τα οποία έχουν εκπαιδευθεί και πρέπει να ενεργούν μέσα στα πλαίσια των γνώσεων και των δυνατοτήτων τους. Η Ka Deacon επέστησε την προσοχή των νοσηλευτών να μην καλύπτονται πίσω από το «εκτελούσα εντολές» και ανέφερε περίπτωση όπου, το Ανώτατο Δικαστήριο στην Αυστραλία, απέρρι-

*Η Elsie Deacon εργάζεται στο βικτωριανό νοσηλευτικό συμβούλιο στη Μελβούρνη.

ψε παρόμοιο ισχυρισμό νοσηλευτή και τον κατέστησε υπεύθυνο για τις ενέργειές του. Η συμβουλή της προς τους νοσηλευτές είναι, ότι όταν υπάρχει αμφιβολία ο νοσηλευτής να μην ενεργεί έως ότου αποσαφηνισθεί το ζήτημα. Αναφέρθηκε επίσης στο δικαίωμα των ασθενών να αρνηθούν θεραπεία. Η Ka Deacon ετόνισε, ότι αν Νοσηλευτής αποδέχθηκε να εργασθεί σε Νοσοκομείο Λοιμωδών Νοσημάτων, δεν μπορεί να αρνηθεί να νοσηλεύσει ασθενείς με λοιμώξεις. Υπάρχουν όμως χώροι εργασίας στους οποίους οι νοσηλευτές μπορούν να αρνηθούν να κάνουν κάποιοι έργο· π.χ. ο Νοσηλευτής, που εργάζεται σε χειρουργείο και του ζητηθεί να συμμετέχει στη διαδικασία μιας εκτρώσεως, έχει το δικαίωμα να το αρνηθεί, αν δεν αποδέχεται την ενέργεια αυτή ως σωστή. Ακόμη ανέφερε, ότι οι Νοσηλευτές δικαιούνται να επιλέγουν τον Τομέα που θα εργασθούν ή που δεν δέλουν να εργασθούν πλέον, όπως στην Ογκολογία, τη Γηριατρική ή ΜΕΘ ή οπουδήποτε αλλού. «Αποδεχόμαστε το δικαίωμα επιλογής τους, χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι συμφωνούμε με τους λόγους που τους οδηγούν σ' αυτή», είπε η Ka Deacon. Στο τέλος, έκανε έκκληση στους συνέδρους, να επιδείξουν κατανόηση και συμπάθεια σε όσους υποφέρουν από AIDS και απνύδνε και άλλη μια έκκληση για κατανόηση, σε όσους νοσηλευτές αισθάνονται ότι δεν μπορούν να νοσηλεύσουν τους ασθενείς αυτούς και όταν ακόμη οι φόβοι τους αποδεικνύονται αβάσιμοι.

Ηθικοδεοντολογικές απόψεις στην πρόληψη και τον έλεγχο του AIDS

Συχνά υπάρχει μια στενή σχέση μεταξύ των νομικών και ηθικοδεοντολογικών απόψεων, ειδικά στην περιοχή της προλήψεως και του ελέγχου του AIDS. Αν και οι ηθικοδεοντολογικές αρχές μπορεί να μην εκφράζονται με σαφήνεια στη νομοθεσία για το AIDS, εν τούτοις όμως τονίζεται, ότι οι προσπάθειες για την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσεως με HIV, πρέπει να βασίζονται πάνω σε λογικές ηθικές αρχές, οι οποίες πρέπει να εκφράζονται ελεύθερα, και να είναι ανοικτές σε κριτική και συζήτηση, τόσο από το κοινό, όσο και από τους επαγγελματίες.

Στην προετοιμασία νομικού πλαισίου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω αρχές:

1. Αναγνώριση της ύπαρξης ηθικών αρχών ει-

δικότερα στην ιατρική και στην έρευνα, οι οποίες έχουν εφαρμογές στο HIV/AIDS όπως και σε κάθε άλλο Τομέα υγείας.

2. Ανασκόπηση και ενδυνάμωση των Εθνικών μηχανισμών, για την προαγωγή και εφαρμογή των ηθικών αρχών στην πρόληψη και έλεγχο του AIDS.

3. Εξασφάλιση της κατανόησης, ότι τα πρόσωπα που άμεσα ή έμμεσα εμπλέκονται στη φροντίδα των ανθρώπων με HIV/AIDS διατρέχουν κάποιο κίνδυνο.

4. Αποδοχή, ότι η κατανόηση και η συμπάθεια για τον συνάνθρωπο, πρέπει να παρέχει τη βάση για σωστή και αποτελεσματική νομοθεσία.

Οι παραπάνω αρχές προέρχονται από τον «οδηγό για ανασκόπηση και επεξεργασία νομικών μέτρων στην πρόληψη/έλεγχο του AIDS» που προετοίμασε ο ΠΟΥ, σε συνέδριο που διοργάνωσε τον Ιούλιο του 1990 στη Σεούλ.

AIDS και χώρος εργασίας. Εκπαίδευση και νομοθεσία

Οι εργαζόμενοι στα επαγγέλματα υγείας αντιμετωπίζουν μεγάλο δίλημμα, από τα πολύπλοκα προβλήματα, που δημιουργούνται, από την πανδημία του HIV/AIDS.

Η νομοθεσία είναι μεγάλης σημασίας για την ενίσχυση της στρατηγικής δημόσιας υγείας και την πρόληψη των διακρίσεων και του στιγματισμού των μολυσμένων με τον HIV και των ασθενών με AIDS. Αυτά, μαζί με άλλα στοιχεία συμπεριελήφθησαν σε ένα Συνέδριο για το AIDS που διοργανώθηκε το 1990 από τον ΠΟΥ, την ΟΥΝΕΣΚΟ, το ΔΣΝ και άλλους φορείς.

Για την αποτελεσματικότερη προσέγγιση του τεράστιου προβλήματος του AIDS, σε σχέση με το χώρο εργασίας, καταρτίσθηκαν δέκα επιτροπές, για να εισηγηθούν τα διάφορα θέματα και να κάνουν προτάσεις. Π.χ. η επιτροπή, υπεύθυνη για την ηθική και κοινωνική άποψη του προβλήματος, ανακοίνωσε, ότι δεν υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση για τους εργαζόμενους, που αρνούνται να έχουν εργασιακές σχέσεις με ανθρώπους ύποπτους για AIDS. Συνεπώς οι εργοδότες θα πρέπει να εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα, να δίνουν κατευθύνσεις και στην ανάγκη να εφαρμόζουν και πειθαρχικά μέτρα, προκειμένου να προλαμβάνουν τέτοιου είδους αβάσιμους φόβους μεταξύ των εργαζομένων.

Η μειωμένη απόδοση των εργαζομένων από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται, συμπεριλαμ-

βανομένης και του AIDS, πρέπει να αντιμετωπίζεται ανάλογα. Ανικανότητα λόγω του AIDS, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τους εργοδότες όπως και οι ανικανότητες από άλλες αιτίες.

Οι εργοδότες, σε συνεργασία με τους εργαζομένους, οφείλουν να απευθύνονται στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας, προκειμένου να βοηθούν στην κατάστρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο χώρο εργασίας.

Οι εργαζόμενοι στον Τομέα υγείας, πρέπει να μεριμνούν για ιατρική κάλυψη και ψυχολογική βοήθεια των ανθρώπων που είναι φορείς του AIDS, σε συνεργασία με τους εργοδότες τους. Το απόρρητο πρέπει να εξασφαλίζεται, ώστε να προλαμβάνονται πιθανές διακρίσεις σε βάρος των φορέων.

Ένας οδηγός 64 σελίδων, που καταρτίσθηκε, στη συνάντηση αυτή δίνει πληροφορίες, στους εργαζόμενους, για το AIDS και τους τρόπους προφύλαξης.

Το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών (ΔΣΝ) σπινρίζει τους δετικούς στον HIV Νοσηλευτές στο χώρο εργασίας

Πρέπει να εξακολουθούν να εργάζονται οι δετικοί στο HIV Νοσηλευτές; Ναι απαντά το ΔΣΝ με την προϋπόθεση ότι θα τηρούν τα γενικά προφυλακτικά μέτρα.

Σε μια απόφαση που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 1991 από το σώμα του ΔΣΝ στην Τζαμάϊκα, δηλώνεται, ότι τα οφέλη που παρέχουν οι Νοσηλευτές φορείς του AIDS, πρέπει να σταθμίζονται έναντι της πολύ χαμηλής πιθανότητας να μολύνουν κάποιον άρρωστο. Το κλειδί, λέει η Μο-Ιμ-Κιμ, πρόεδρος του ΔΣΝ, είναι τα γενικά προφυλακτικά μέτρα, που πρέπει να τηρούνται από όλους τους Νοσηλευτές και όχι μόνον απ' αυτούς που μολύνθηκαν από τον HIV. Η απόφαση αυτή ελήφθη σαν απάντηση στην ανησυχία που υπάρχει διεθνώς κατά πόσον τα άτομα που ασκούν επαγγέλματα υγείας και είναι δετικά στον HIV θα πρέπει να συνεχίσουν να εργάζονται. Στην απόφαση αυτή, το ΔΣΝ παροτρύνει τους 106 Εθνικούς Συνδέσμους Νοσηλευτών μέλη του, να εξασφαλίσουν την εφαρμογή και τήρηση των μεθόδων ελέγχου της μόλυνσης και των προφυλακτικών μέτρων στους χώρους εργασίας. Ακόμη, το ΔΣΝ ζήτησε οι Νοσηλευτές, να έχουν τη δυνατότητα να κάνουν εξετάσεις ανίχνευσης του AIDS, τα ευρήματα των οποίων να είναι απόρρητα και να ζητούν συμβουλευτική βοήθεια. Το ΔΣΝ απέρριψε την εφαρμογή περιορισμών και διακρίσεων στα ταξίδια των ατόμων με HIV/AIDS.